

<https://doi.org/10.37919/0201-419X.2022.96.3>

УДК 811.161.2'42

ОБРАЗНІ ПРОЄКЦІЇ ПАМ'ЯТІ ПРО ЧОРНОБИЛЬСЬКУ КАТАСТРОФУ В УКРАЇНСЬКОМУ ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ

ГОЦИНЕЦЬ

Ірина Львівна,

кандидат філологічних наук, доцент кафедри німецької і французької мов та методики їх навчання Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка; вул. Івана Франка, 24, м. Дрогобич, 82100;
E-mail: hotsynets@ukr.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8201-2712>

Iryna

HOTSYNETS,

PhD (Philology), Associate professor, of the department of German and French languages and their teaching methodology, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University;
24 Ivan Franko st, Drohobych, 82100, Ukraine;
E-mail: hotsynets@ukr.net

У статті висвітлено різновиди текстових мовно-образних проєкцій національно-історичної пам'яті про техногенну катастрофу на Чорнобильській АЕС, реалізованих у мові українських поетичних та прозових художніх і художньо-публіцистичних творів. На матеріалі постчорнобильської поезії та документальних повістей простежено наповнення однойменного лексико-семантичного поля «пам'ять».

*Ядерними вербальними компонентами лексико-тематичної зони «пам'ять» в аналізованих текстах визначено номінації **спогад, спомин, згадка, предикативні конструкції не забудуть, не забути, моральний імператив не треба забувати.***

Охарактеризовано основні типи образно-асоціативних зв'язків, що їх розвивають ключові номінації, простежено напрямки їхнього експресивно-оцінного розвитку.

Ключові слова: чорнобильський дискурс, художня пам'ять, образна проєкція, лексико-семантичне поле, номінація, образно-асоціативний зв'язок.

Твори про чорнобильські події – це особливий фрагмент сучасної української поезії та художньої і художньо-публіцистичної прози, що в різних словесних форматах зафіксувала моральні умови й соціально-екологічну ситуацію безпосередньо в час катастрофи на ЧАЕС та після неї. Лексичне наповнення

цих текстів, їх словник – це словник національної пам'яті про екологічну і – ширше – історичну трагедію українського народу. Після 26 квітня 1986 року в життя, свідомість та мову українців блискавично увійшли й надовго зайняли в ній ключові позиції такі знакові слова і словосполучення, як *Чорнобильська атомна станція, аварія, реактор, четвертий блок, вибух, радіація, захист від радіації, саркофаг, радіоактивне зараження, стронцій, цезій, доза випромінювання, дозиметр, зона відчуження, тридцятикілометрова зона, ліквідатор* та ін. Об'єктивно пов'язані з темою катастрофи, вони стали вербальними кодами національної соціально-історичної та емоційної пам'яті: **Чорнобильський вітер по душах мете.** / **Чорнобильський пил на роки опадає.** / **годинник життя безупинно іде...** / **Лиш пам'ять, лиш пам'ять усе пам'ятає** (О. Бурлака); **пам'ять запише усіх, не питаючи націй,** – / **Від юних солдатів до вчених найвищих інстанцій,** – / **Хто нас в Страхоліссі, закрив од чуми радіацій** (Б. Олійник); **Пожежників, що пекло те тушили,** / **Хто саркофаг страшний той збудував...** / **Неплінну вічну пам'ять заслужили** / **Усі, хто в пеклі тім життя віддав** (В. Бутрім).

До ядерних компонентів лексико-семантичного поля «пам'ять», вибудованого на текстовому матеріалі поезії та прози про чорнобильські події, зараховуємо номінації *спогад, сполин, згадка*. Прикметним є їхній контекстуальний зв'язок із образами – носіями сем 'біль', 'терпіння', 'жалоба', 'смерть': *І не тільки один Чорнобиль / після року страшних тернів / Чорним спомином, як в жалобі,* / *Перев'язує давній біль* (І. Гнатюк); *Згодом ті, хто виживає в цьому смертельному двобої, згадуватимуть кожну секунду як день або вічність* (Л. Даєн); *Щоб уночі прокидався від поштовху пам'яті: поруч з нашим мирним життям – мертва Зона* (А. Михайленко). Зауважмо суголосну експресивність предикативної метонімічної конструкції *не забудуть ні Прип'ять, ні Чорнобиль*, морального імперативу *не треба забувати* тощо: *Двадцять шосте квітня – це траурна дата.* / **Не забудуть** ні Прип'ять її, ні Чорнобиль, / *Як на всю Україну четвертий реактор / чорним вибухом атомні кинув хвороби* (О. Бурлака); **Не треба забувати про озони,** / *про землі й води, жита срібний дзвін,* / *ніколи омертвілі зони,* / *нащадкам не залишити своїм* (Л. Горлач); *І не забути, доки світ і люди,* / **Синів землі, що відвели вогонь** (Б. Олійник).

Очевидно, найперша експресивно-оцінна асоціація, що відбиває зафіксоване в текстах враження про Чорнобильську катастрофу, – це *трагедія* (2. перен. Велике горе, нещастя, загальнонародне чи особисте, спричинене гострим, непримиреним конфліктом [СУМ Х: 223]). Відповідна номінація в мові чорнобильської поезії та прози безпосередньо входить у ментальну зону «пам'ять» («здатність запам'ятовувати, зберігати і відтворювати в свідомості минулі враження» [СУМ VI: 38]). Як один із визначальних концептів постчорнобильської мовної картини світу, образ *трагедія* характеризується «семантичною неоднозначністю, асоціативною заглибленістю й множинністю інтерпретацій» [Дашко 2021: 255]. У текстах засвідчено його сполучуваність і з абстрактними, і з конкретними номінаціями: *Це в нас алергія душі від полинного світу / й думок, що вже мають синдром планетарних трагедій / Лишає Чорнобиль в пластах постмодерного світу* (М. Дьомін); *Та настане час – і всі згадають трагедію народу і трагедію кожної людини* (А. Михайленко).

Емоційно-психологічне сприйняття аварії на Чорнобильській АЕС як *трагедії*, усвідомлення масштабності її наслідків і численності жертв відбивають негативно марковані експресивно-оцінні конкретизатори *біда, лихо, горе, драма, нещастя, біль*. Прикметно, що у творах, написаних одразу після аварії на ЧАЕС, у яких зафіксовано найперші, найбезпосередніші враження і спогади про неї, названі образи «послідовно актуалізуються у складі сполук із прикметником *чорнобильський* та генітивних метафор із власною назвою *Чорнобиль* (*біда Чорнобиля, Чорнобиля лихо, трагедія Чорнобиля*) як ситуативні мовні знаки з експресією глибокого трагізму» [Сюта 2007: 49]. Іншими словами, ці номінації регулярно, майже незмінно поєднуються:

а) із топонімом *Чорнобиль* або назвами інших населених пунктів та географічних об'єктів, що потрапили в зону відчуження (*Прип'ять, Славутич, Страхолисса* та ін.): *Чорнобиль, наш горе-Чорнобиль, гірка твоя доля полинна* (П. Тимочко); *Біль серця не тихне / За травмою травма / Чорнобиля лихо – нечувана драма!* (М. Кондратенко); *лихо те до нас прийшло. / Страшніше лихо... / Все ясно, біло так було / І раптом чорнеє крило, / що над Чорнобилем знесло / Далеко в небо голубеє. / Понесло смерть воно і зло* (М. Кондратенко); *Журбо моя! / Зажуро! / Ти сива, сиза, біла! / Ти чорний біль! / Чорнобиль!*

(М. Сом); *Такої німоти не витримало б серце, / коли б не Прип'ять – не одна біда* (С. Йовенко);

б) із прикметником *чорнобильський*: він [ліс] *пережив чорнобильську біду, / Але його краса неопалима* (І. Гнатюк); [бджоли] *гудуть довкола, / мов на зло чорнобильській біді* (І. Гнатюк); *Під зойк майбутніх поколінь / Ковтає стронції Україна, / Від всіх чорнобильських болінь / Вже не країна, а руїна* (Т. Коломієць).

Пам'ять про чорнобильську трагедію – це також її конкретні негативні наслідки для людини, передусім – *хвороба та смерть*.

Із образом *хвороба* об'єктивно й асоціативно пов'язані мікрообрази *лейкемія, кров, пухлина, рана* тощо: *Хто повинчаний з Чорнобилем – / гнаний, мов ізгой, хворобами. / Не на роки – на життя* (М. Кондратенко); *Гірка зоря, що на Чорнобиль / Упала нагло, як стріла, / Крилом зловісної хвороби / Усіх нас, мабуть, опекла* (І. Гнатюк); *ти [Чорнобиль] – жертва страшної хвороби* (П. Тимочко); *Адже ми жертви лейкемії, / Від неї ліків ще нема, – / Як меч караючий тяжіє / Вона...* (І. Гнатюк); *Чорнобиль наш. Зоря. Полин. Підступний дар тирана. / Під серцем, Києве, твоїм / незгоєна вже рана* (О. Лань). Негативну аксіологію генітивних метафор *жертва хвороби, жертви лейкемії, крило хвороби*, дієслівних метафор *гнаний хворобами* увиразнюють епітети *страшний, незгоєний, зловісний*, біблійні образи *зоря Полин, меч караючий*.

Семантичне й експресивне кульмінування негативної аксіології, властивої образів *хвороба*, засвідчує експресивно-екзистенційний асоціатив *смерть*, пор.: *Коли настає весняна круговерть. / Щораз Україні в завітчані ночі, /.../ То дзвони чорнобильські дзвонять про смерть* (Н. Горик); *мабуть, не одна ще чорна хмара / Посіє смерть без болю й без війни* (В. Бутрім).

У тематичній зоні «пам'ять про чорнобильську трагедію» виокремлюємо ще низку домінантних сегментів:

- «**відповідальність**» – відбиває особливості осмислення і втілення мотиву моральної відповідальності перед сучасниками та майбутніми поколіннями: *Особовий склад зведених загонів з відчуттям високої відповідальності і доброти ставився до надання допомоги місцевому населенню* (В. Трегубов);
- «**вдячність**»: *Сердечна подяка і земний уклін вам, люди в пожежних касках* (В. Трегубов);

- «героїзм»: Віднині навічно заснули **герої-пожежники** на новому /.../ кладовищі (В. Трегубов); **Своїми грудьми /.../ прикрили нас чорнобильські герої** (Л. Даєн); Вони – **герої! Те, що вони здійснили, – подвиг!** (В. Трегубов); **Телятников** – славний **герой**. В ньому подвиг і чесність, простота і скромність, людяність і доброзичливість (В. Трегубов); З перших до останніх хвилин наймолодший у караулі пожежник тримався, як і належить **представникові героїчної професії** (Л. Даєн);
- «сміливість»: Особовий склад зведених загонів /.../ виявляв ініціативу, винахідливість і **сміливість** (В. Трегубов); Героїзм **сміливців Чорнобиля**, котрі ступили у вогонь і прикрили собою інших /.../ високо підніс громадянський, моральний престиж не тільки **прип'ятських сміливців**, а й взагалі професії пожежників (Л. Даєн); Загалом обидва „орли” – люди надійні, **сміливі**, професіонали першої руки (І. Малишевський); **Всі сміливо** і до кінця виконали службовий обов'язок (В. Трегубов);
- «мужність»: Високо цінуємо, що ви /.../ по-братерському оцінили **мужність** пожежників Чорнобиля (Л. Даєн); не буде нескромним з мого боку сказати про **мужність** кінооператорів, які лізли в самісіньке пекло (І. Малишевський); **Бо й справді, і мужність** потрібна була /.../, щоб у травні висунутися з „конвасом” з люка вертольота (І. Малишевський); Час викарбував риси зрілої **мужності**, замішаної на болю й гіркоті (Л. Даєн); Але яка б „розумна” техніка там не працювала, всім ясно, що людину, її **мужність** і **героїзм** у цій ситуації ніхто і ніколи не замінить (В. Трегубов); При виконанні поставлених завдань особовий склад відділення виявив **мужність**, високу свідомість (В. Трегубов); **Шестеро** його побратимів, які першими, не здригнувшись, **мужньо прийняли вогонь на себе** (Л. Даєн);
- «відвага»: Найвищий рівень знання інженерної техніки, професіоналізм плюс людська **відвага** дали свої результати (В. Трегубов); Політичне забезпечення чорнобильської **відваги** проявляється у повсякденній діяльності управлінь і відділів МВС (В. Трегубов);
- «подвиг»: Це **подвиг** не одинаків, а колективний (Л. Даєн); тут йдеться про **подвиг** пожежника Віктора Кибенка (В. Трегубов); Але **подвиг**, який здійснив ваш син, довго жи-

- тиме у наших серцях (В. Трегубов); У багатьох жителів на очах були сльози ясного розуміння **подвигу** (В. Трегубов);
- **«пам'ять про загиблих»**: *Якось у пориві глибокої туги, з болем згадавши своїх загиблих побратимів, нагороджених орденами Червоного Прапора (Л. Даєн); Ось уже кілька днів її ятрить неavigойний біль втрати найдорожчих друзів (Л. Даєн); Пожежників, що пекло те тушили, / Хто саркофаг страшний той збудував... / **Нетлінну вічну пам'ять заслужили / Усі, хто в пеклі тім життя віддав** (В. Бутрім).*

Зафіксоване в тлумачному словнику визначення лексеми *урок* («5. Подія, звичайно неприємна або важка для кого-небудь, взагалі те, з чого можна зробити певний висновок, збагатитися досвідом на майбутнє // Висновок, логічний підсумок чого-небудь, що має значення у майбутньому» [СУМ Х: 481]) дає підстави вважати її одним із ядерних складників лексико-семантичного поля «пам'ять». У постчорнобильський період цей образ став концептуальним для творів, у яких автори не тільки показують трагедію 26 квітня 1986 року, а й осмислюють її і підсумовують розуміння її причин. Тому природно, що художня творчість показово відбиває появу в літературній мові словосполучень *уроки Чорнобиля, моральні уроки* і под., у яких змістотвірними є семи 'висновок', 'досвід', 'відповідальність': *Уроки Чорнобиля. ... Уроки моральні. Уроки виховні* (Л. Даєн); *Моральні уроки аварії, висновок про те, що після біди Чорнобиля ми не маємо права не стати суворіші, вимогливіші, строгіші до себе. Відповідальніші в рішеннях, вчинках, у ділі* (І. Малишевський); *Чорнобиль – урок мужності й стійкості* (Л. Даєн). Помітно, що у своїй художньо-публіцистичній динаміці словосполука *уроки Чорнобиля* стає оказіональним синонімом трагічного колективного національного досвіду. Носієм семантики трагічності найчастіше стає епітет *гіркий*: *Уроки Чорнобиля полиново гіркі, болюче ятрять душу* (Л. Даєн); *Чорнобиль – гіркий урок втрат моральних і виховних* (Л. Даєн).

Згадана вище сема 'висновок' змістотвірно домінує і в численних дієслівних метафорах із значенням «набувати досвіду, робити висновок»: *Навіщо знімався цей фільм? Мабуть, не лише для того, щоб зробити нас очевидцями сумних подій, а й примусити нас задуматися, щоб на головне запитання: чи послужив нам Чорнобиль уроком – відповів кожний*

(І. Малишевський); **Чорнобиль примушує багато що переглянути**. Він кличе глибше замислитися над логікою внутрішнього зв'язку між причинами і наслідками (Л. Даєн); Якщо до нашої низької екологічної культури, заповнених формулами душі додати високу посаду, **в підсумку рано чи пізно матимемо Чорнобиль** (А. Михайленко).

Осмислення причин аварії на ЧАЕС зумовлює наповнення тематичної зони «урок» лексикою на позначення негативних рис людини, типів її професійної і особистої поведінки, що призвели до техногенної катастрофи національного масштабу: *халатність, головотяпство, догідництво, легковажність, моральна вседозволеність, безалаберність, байдужість, бездушність, безвідповідальність, розхлябаність, недисциплінованість, розгубленість, бракоробство*. Пор.: *Не все замикалося лише на Чорнобилі, тож і ввели у фільм цілий мотив гострих запитань: про халатність, головотяпство, догідництво тощо – істинні адреси в чорнобильській біди* (І. Малишевський); *Технічна легковажність, моральна вседозволеність, професійна розбещеність і головотяпство – причини тяжкого злочину* (Л. Даєн); *Поховати б назавжди у ньому [саркофазі] нашу безпечність, нашу безалаберність, байдужість і бездушність* (А. Михайленко); *Серйозним уроком, суворим застереженням проти розхлябаності, недисциплінованості, безвідповідального ставлення до виконання службових обов'язків прозвучав вирок винуватцям аварії на ЧАЕС* (В. Трегубов); *неприпустиме було безконтрольне порушення віками створюваних екологічних систем у проекті матінки-природи* (А. Михайленко); *Виявивши розгубленість і боягузтво, Брюханов не вжив заходів до обмеження масштабів аварії* (В. Трегубов).

Різноманітні художні й художньо-публіцистичні тексти чорнобильської тематики засвідчують також стійкі двовекторні асоціативно-семантичні зв'язки лексеми *пам'ять*:

- із поняттями *історія, минуле, предки*, пор.: *Їх [прип'ятців] не можна забути, бо це пам'ять не окремих іванів чи грицьків, а пам'ять народу* (А. Михайленко); *У Зоні залишали не тільки садиби, городи, меблі, машини, худобу – залишали пам'ять предків* (А. Михайленко); *Полиново-гірка, болісна пам'ять про минуле* (Л. Даєн);
- із поняттям *майбутнє, майбутні покоління, нащадки*: *Але не врятувати те, що ще можна, – злочин перед пам'яттю і майбутнім* (А. Михайленко).

У романі В. Яворівського «Марія з полином у кінці століття» символічно навантаженим словом-образом пам'яті стає номінація *корінь*, що вербалізує ідею органічного зв'язку людини із землею батьків, спорідненості з культурою і традиціями свого народу: *Вхопися за корінь! За корінь тримайся! Хоч зубами, але за корінь.*

Пам'ять про померлих у повісті В. Яворівського символізує побутова реалія *свічка*: *Марія роздала по пиріжку, встромивши в нього запащину свічку; Федір стоїть на порозі, а мама йде до світлиці, чиркає сірником, запалює свічку на столі, ставить її у склянку з пшеницею.*

Зафіксовано також оказіональну асоціативно-образну ідентифікацію *дорога – пам'ять*, пор.: *Ти пам'ятай, дорого, їх сліди / По них з окіл на літописну Прип'ять / Чорнобильці у гнізда свої прийдуть / І вернуться лелеки назавжди* (Б. Олійник). У загальному контексті чорнобильського і постчорнобильського поетичного дискурсу вокативна конструкція *пам'ятай, дорого...* за змістом та оцінністю корелює з численними мовними знаками пам'яті про героїзм ліквідаторів наслідків аварії на ЧАЕС.

Для словесних образів пам'яті про чорнобильські події характерне також уживання обставин часу на зразок *вічно, завжди, назавжди, навічно, на все життя* і т. ін., пор.: *Та Чорнобиль вічно бережтима / хрест своєї чорної біди* (І. Гнатюк); *[Чорнобиль] Вічно буде пам'яттю судити / Тих, що розп'яли його в огні, / Із ребра, що стронцієм пробите, / Кров його тектима по мені* (І. Гнатюк); *Тихо й страшно дихають турбіни. / Вже тривожність – ока не зімкне. / І Чорнобиль болем України/ Вічно буде мучити мене* (І. Гнатюк); *Мені довго, а може, завжди снитимуться мертві села і мертва білокам'яна Прип'ять* (А. Михайленко); *Хто повинчаний з Чорнобилем – / гнаний мов ізгой хворобами. / Не на роки – на життя* (М. Кондратенко); *Багато з відважних незабаром навічно стануть на свої нові пости в бронзі, граніті й сталі* (В. Трегубов); *Люди в саванах білих, / у чорних лабетах їмлі / нам на ціле життя / стане сліз ваших сиріт і болю* (С. Йовенко). Пор. інтенсифікацію часових маркерів у текстових формулах з *того часу – завжди, відтепер і назавжди*: *З того часу я сприймаю евакуацію – будь-яких масштабів – як величезне нещастя, яке завжди викликає шок і розгубленість* (Ю. Щербак); *Відтепер і назавжди ці запахи для мене не-*

віддільні: запах пелюстки, запах погару і запах Чорнобиля (А. Михайленко).

Закріплювати інформацію про героїв Чорнобиля в художньо-ментальному просторі національної пам'яті – це також прославляти, оспівувати, увічнювати, входити у безсмертя. Наприклад: *Так вони жили, працювали і увійшли в безсмертя* (В. Трегубов); *Трагічну мертво Прип'ять? В штрихах? / Узятю під кутом мистецьким зору? / І згодом виспівать у віршах страх, / посіять безнадію?.. / Де наш сором?* (С. Йовенко).

Мова української постчорнобильської поезії та художньо-публіцистичної прози (зокрема документальних повістей А. Михайленка, Л. Даєна, Ю. Щербака, В. Яворівського) про Чорнобиль показово відбиває особливості текстового мовно-образного проектування пам'яті про техногенну катастрофу на Чорнобильській АЕС і засвідчує щільну лексичну наповненість лексико-семантичного поля «пам'ять».

Гоцинець І.Л. Асоціативно-семантичне поле «Чорнобиль» у сучасному українському художньому дискурсі: автореф. дис. ... канд. філол. н. Київ, 2010.

Дашко Н. Концепт пам'яті в художньому дискурсі сучасної української новелістики. *Slavica Wratislaviensia*. CLXXIII. Wrocław 2021. S. 255 – 265.

Словник української мови. Київ: Наукова думка, 1970 – 1980.

Сюта Г. Чорнобиль – константа української мовно-поетичної свідомості. *Мовознавство*. 2007. № 4 – 5. С. 44 – 50.

REFERENCES

Hotsynets, I.L. (2010). Associative and semantic field “Chornobyl” in modern Ukrainian fictional discourse: author’s ref. dis. ... cand. philol. science. Kyiv (in Ukr.).

Dashko, N. (2021). The concept of memory in the artistic discourse of modern Ukrainian short stories. *Slavica Wratislaviensia*. CLXXIII. Wrocław. S. 255 – 265 (in Ukr.).

Dictionary of the Ukrainian language in 11 volumes (1970 – 1980). Kyiv. (in Ukr.)

Siuta, G.M. (2007). CHORNOBYL is a constant of Ukrainian linguistic and poetic consciousness. *Linguistics*. № 4 – 5, 44 – 49 (in Ukr.).

Статтю отримано 10.09.2022

Iryna Hotsynets

FIGURATIVE PROJECTIONS OF THE MEMORY OF THE CHORNOBYL DISASTER IN THE UKRAINIAN LITERATURE DISCOURSE

The article highlights the types of textual-figurative projections of the memory of the man-made disaster at the Chernobyl AES in the language of Ukrainian poetry and literary-journalistic prose, which recorded moral conditions and the social-ecological situation in various verbal formats.

The lexical content of these works is a dictionary of the national socio-historical and emotional memory of the tragedy of the Ukrainian people.

The core components of the lexical-semantic field «memory» include the nominations *memories, remembrance, mention*, predicative constructions ***will not forget, not to forget, moral imperative must not be forgotten***.

It has been established that the first evaluative association that accompanies the national-historical and literary memory of the Chernobyl disaster recorded in the texts is *a tragedy*. As a component of the post-Chernobyl linguistic picture of the world, this nomination is characterized by semantic ambiguity and multiple interpretations. Its most frequent expressive and evaluative specifiers (*trouble, calamity, grief, drama, misfortune, pain*) are consistently actualized in compounds with the adjective *Chernobyl* and genitive metaphors with the proper name *Chernobyl* (*the trouble of Chernobyl, the tragedy of Chernobyl*).

In the thematic area «memory of the Chernobyl tragedy», we distinguish such dominant segments as «responsibility», «gratitude», «heroism», «boldness», «bravery», «courage», «deed», «memory of the dead».

An important component of the lexical-semantic field «memory» in post-Chernobyl literature is the image *lessons of Chernobyl*. Due to the presence of the meaningful words «conclusions» and «responsibility», it becomes an occasional synonym of the tragic collective national experience.

Various genres of literary and literary-journalistic texts on the subject of Chernobyl testify to the stable two-vector associative-semantic connections of the lexeme *memory* with concepts, on the one hand, *history, past, ancestors*, and on the other hand, *the future, future generations, descendants*.

Verbalization of the memory of the Chernobyl events is characterized by the use of time circumstances such as *forever*, *always*, *for life*, etc.

The language of Ukrainian post-Chernobyl poetry and literary-journalistic prose (in particular, the documentary novels of A. Mykhaylenko, L. Dayen, Yu. Shcherbak, V. Yavorivskyi, I. Malyshevskyi, V. Tregubov) about Chernobyl demonstrably reflects the peculiarities of the textual linguistic-figurative projecting of the memory of the man-made disaster at the Chernobyl AES and testifies dense lexical content of the lexical-semantic field «memory».

Key words: Chernobyl discourse, artistic memory, figurative projection, lexical-semantic field, nomination, figurative-associative connection.